

2025-04-01Småland Blekinge Halland South Sweden
Rue du Luxembourg 3, BE-1000 Bruxelles**E-post:** martin.broberg@sbhss.eu**Telefon:** +32 492 45 48 92

SBHSS skogsposition

Småland Blekinge Halland South Sweden (SBHSS) är ett samarbete mellan fem regioner och ett universitet i södra Sverige. Syftet med Småland-Blekinge-Hallands samarbete är att verka för en hållbar utveckling och tillväxt i de Sydsvenska regionerna. Samarbetets övergripande mål är att främja medlemmarnas verksamhet och ekonomiska intressen, samt att öka samverkan mellan ägarna i viktiga strategiska frågor, såväl på den europeiska arenan som på den svenska. I december 2024 beslutade SBHSS styrgrupp att uppdatera den gemensam skogspositionen från 2022 i syfte att anpassa den för kommande initiativ under innevarande mandatperiod (2024–2029).

Småland-Blekinge-Halland är bland Europas mest skogsrika regioner med hög biologisk mångfald. 71 procent av landskapet utgörs av skogsmark, vilken genom århundraden skapat försörjning, arbetstillfällen, exportvaror kulturell inspiration och sociala värden för regionernas invånare. Till stor del är det svenska välståndet uppbyggt på skogens resurser och skogs- och träindustrin. 78 procent av skogen i Småland-Blekinge-Halland ägs privat där de flesta skogsfastigheterna är små, i snitt 32 hektar. Invånarna i Småland-Blekinge-Halland har en stark relation till sina skogar, som är en del av deras identitet och kulturarv. Det småskaliga ägandet har skapat en kultur av medvetenhet och ansvar, samt ett långsiktigt generationstänkande bland skogsägarna kring skogarnas komplexa och känsliga ekosystem, vilket i sin tur lett till användning av relativt småskaliga skogsbruksmetoder.

Skogen och dess samhällsnyttiga tjänster är av stor vikt och betydelse för Småland-Blekinge-Hallands regioner. Genom en ambitiös skogsförvaltning och stark lagstiftning har den svenska skogsvolymen fördubblats under de senaste 100 åren. Sett till tillväxt, omsättning, mervärde och sysselsättning är Småland-Blekinge-Hallands regioner de mest produktiva skogsregionerna i Sverige. Södra Sverige domineras av gran, vilket visat sig innebära risker vid extremväder. Småland-Blekinge-Halland rymmer tio olika naturvärdesregioner med olika förutsättningar i klimat, geologi, hydrologi, jordmåner och brukningshistoria. Det har gett förutsättningar för en stor, och ibland unik biologisk mångfald. Många naturvärden finns i den brukade skogen. Vi har cirka tre procent formellt skyddade områden och sex procent frivilligt skyddade. Utöver det har skogen en viktig roll i omställningen till en biobaserad ekonomi och kan utgöra en nyckel i lösningen på många av dagens europeiska utmaningar.

Småland-Blekinge-Hallands regioner vill spela en konstruktiv roll i den europeiska policyprocessen inom skogsrelaterade frågor. Denna position ämnar möjliggöra aktiviteter till detta syfte. I fem avsnitt behandlas bland annat de utmaningar och åtgärder som SBHSS anser att EU-kommissionen behöver fokusera på under den innevarande mandatperioden. I positionen uppmanas EU-kommissionen att:

- **Skapa samstämmig och långsiktig lagstiftning, med riktlinjer anpassade efter olika regionala förutsättningar (ägarstruktur, ekosystem, klimat och långa omloppstider).**
- **Stödja hållbar utveckling i europeiska skogar med målinriktad forskning och finansiering, samt att ge stöd till kompetensutveckling inom skogssektorn.**
- **Erkänna skogens värde för beredskap och klimatanpassning.**
- **Värna biologisk mångfald och naturvärden.**
- **Skapa långsiktiga och stabila marknadsincitament för en hållbar industri och näringsliv.**

Har du frågor eller vill veta mer om SBHSS skogsrelaterade engagemang? Vänligen kontakta då EU-handläggare, Martin Broberg, martin.broberg@sbhss.eu, +32 492 45 48 92.

SBHSS skogsposition

Småland-Blekinge-Halland ser positivt på europeiskt samarbete i skogsrelaterade frågor där skogsägarna och andra berörda aktörer ges information, incitament och stöd för hur de kan sköta skogarna på bästa hållbara sätt. Skogspolitik är och bör i huvudsak vara en nationell angelägenhet, men SBHSS strävar samtidigt efter att agera som en aktiv och konstruktiv part inom diskussioner kring gemensamma europeiska utmaningar som påverkar skogsområdet.

Denna position ämnar bygga vidare på SBHSS skogsrelaterade påverkansarbete gentemot EU, samt ta höjd för kommande initiativ under perioden fram till 2030. I denna position beskrivs SBHSS ägares övergripande inställning i skogsrelaterade EU-frågor, vars innehåll är tänkt att fungera som grund för Rapportörsgruppens engagemang i skogsrelaterade frågor och en fortsatt konstruktiv dialog med europeiska och nationella myndigheter och institutioner.

Småland-Blekinge-Halland uppmanar EU-kommissionen att i vidare skogs- och klimatrelaterade initiativ beakta följande punkter:

1. Att skapa samstämmig och långsiktig lagstiftning, med riktlinjer anpassade efter olika regionala förutsättningar (ägarstruktur, ekosystem, klimat och långa omloppstider):

- En brukad skog vars resurser används på ett långsiktigt och cirkulärt sätt, skapar bäst förutsättningar för att minska globala utsläpp, öka kollagret i skogen, utveckla biologisk mångfald och samtidigt hitta innovativa sätt att ersätta fossila råvaror och lagra koldioxid. **Långsiktig och stabil lagstiftning är därför ett måste för skogsrelaterade frågor.**
- Den Gröna given är en god konceptuell paketering för EU:s klimat- och miljöarbete med ambitiösa mål. SBHSS ser dock att **EU:s olika strategier och initiativ på klimat och miljöområdet inte är samstämmiga och saknar ett viktigt helhetsperspektiv.** Det finns ett trängande behov av förbättrad politisk samordning i EU:s förberedande processer, vilket i sin tur skulle öka den samlade effekten av initiativen och minska kontroverser och kostnader i den skogsrelaterade politiken. Det behövs också en ekonomisk analys av de totala kostnaderna och nyttorna för införande av nya regelverk för att hitta effektivast hantering av den samlade skogspolitiken.
- För att kunna uppnå målen i olika lagstiftningsområden fullt ut krävs det delvis motstridiga åtgärder, vilket skapar oro och hindrar investeringar. Det gäller rättsakter – så som Taxonomi, LULUCF, REDIII, Naturrestaureringsförordningen, samt Avskogningsförordningen. **Att balansera dessa mål är inte enkelt.** En förutsättning för att lyckas är ett hänsynstagande till regionala skillnader och dess förutsättningar att bidra till de olika hållbarhetsdimensionerna (miljö-, social- och ekonomisk hållbarhet). SBHSS anser att LULUCF behöver ha större flexibilitet i kravet på kolinlagring på grund av naturliga faktorer, vilket kan ha mycket stor effekt på skogens tillväxt/kolinlagring. EU-kommissionen behöver dra bättre nytta av den kunskap, innovationsverksamhet och expertis inom skogsbruk som finns i de europeiska skogsregionerna, och bättre involvera företrädare för dessa sektorer i och under beslutsprocessens gång.
- SBHSS understryker betydelsen av att EU:s direktiv och förordningar utformas på ett sätt så att alla medlemsstater och regioner på ett effektivt sätt kan bidra till lagstiftningens ändamål. **EU bör verka för att referensnivåer ska vara jämförbara.**

- SBHSS regioner erkänner vikten av att ersätta fossila råvaror med hållbara och biobaserade alternativ. Substitutionseffekten som uppstår när man ersätter fossila råvaror med träbaserade råvaror kan effektivt dra ner den europeiska klimatpåverkan. SBHSS regioner anser att **substitutionseffekten i balansering av EU:s miljö- och klimatmål behöver vägas in mer tydligt.**
- 2. Att stödja hållbar utveckling i europeiska skogar med målinriktad forskning och finansiering, samt att ge stöd till kompetensutveckling inom skogssektorn:**
- Trä och träbaserade material används i ett brett sortiment av produkter och bedöms framöver få många fler tillämpningar. Det finns en stor potential att utveckla innovativa och resurssnåla produkter som kan ersätta fossilbaserade motsvarigheter. För att säkra skogsråvarans fulla potential behövs en riktad stimulans till innovation och kommersialisering av innovationer inom skogsbaserade värdekedjor. Ökat samarbete mellan olika aktörer är en väsentlig del av detta. På europeisk nivå kan mycket göras för att främja innovation i europeiska regioner. EU:s fonder för konkurrenskraft, forskning och innovation bör stärka utvecklingen inom skogssektorn.
 - SBHSS vill se en ökad attraktionskraft för skogssektorn och stärka kompetensförsörjningen inom skogsnäringen. I Småland-Blekinge-Hallands regioner, liksom i många delar av Europa, finns brister i kompetensförsörjningen inom skogsbruk och den skogsbaserade industrin. Den pågående omställningen mot en mer hållbar bioekonomi gör bristen i kunskap och arbetskraft än mer påtaglig. Framtidens skogsnäring behöver fler kvalificerade arbetstagare med en bredare form av kvalifikationer. Det föreligger idag ett svagt intresse för praktisk utbildning, forskning och innovation inom skog. **SBHSS uppmantrar EU-kommissionen att skapa initiativ för att förstärka kompetensförsörjningen inom bioekonomisektorn.**
- 3. Att erkänna skogens värde för beredskap och klimatanpassning:**
- **Att mildra de skadliga effekterna av klimatförändringar på de europeiska skogarna** är av största vikt för europeiskt skogsbruk. Friska och motståndskraftiga skogar har en skyddande effekt mot risker i naturen, vilket ytterligare understryker vikten av att stödja landskapets motståndskraft. Ytterligare EU-medel behövs därför till förebyggande åtgärder mot risker i natur och mark till följd av klimatförändringarna. Särskilt avseende skadedjur, skogsbränder och torka. **Medel bör också avsättas för skadeersättning, fälttester och forskning som kan hjälpa skogsägare att klimatanpassa sin skog.**
 - SBHSS föreslår att EU-kommissionen ska upprätta ett gemensamt europeiskt **riskklassificeringssystem**, vilket skulle hjälpa till att beräkna, jämföra och förebygga skador. Denna typ av uppgifter skulle exempelvis kunna tillgängliggöras genom Forest Information System for Europe – FISE. Det finns behov av ökad forskning framför allt när det gäller anpassning till klimatförändringar. Inte minst, finns det ett behov av att följa de insatser som görs för att klarlägga insatsernas reella nytta.
 - **Resurseffektivitet och cirkularitet** är vägledande i omställningen till ett klimatneutralt Europa. EU borde inte förorda enskilda teknologier utan i stället möjliggöra och stödja utveckling av hållbara lösningar med en ökad resurseffektivitet av skogens restprodukter.

- **SBHSS ser positivt på åtgärder som bidrar till utveckling, produktion och användning av bioenergi från skogliga restprodukter.** Den geopolitiska kris som orsakats av Rysslands anfallskrig mot Ukraina har understrukt vikten av samhällelig beredskap och självförsörjning, både vad gäller kritiska råvaror och energi. Levande och starka landsbygdsregioner har alltid spelat en nyckelroll för samhällelig säkerhet. Skogsbrukets roll är särskilt viktigt för glesbefolkade områden där skogssektorn kan ha en stor betydelse för regionens ekonomiska styrka genom att bidra med arbetstillfällen och lokala investeringar. De europeiska skogarna kan förse samhället med ett säkert, hållbart och inhemskt alternativ till fossilbaserade råvaror, vilket stärker europeisk autonomi och motståndskraft i krig och kris.

4. Att värna biologisk mångfald och naturvärden:

- I skogsrika regioner med ett aktivt skogsbruk bör målet vara att uppnå produktionsskogar med höga naturvärden och biologisk mångfald för att säkerställa hållbart skogsbruk som säkrar biodiversiteten, samt ökar både kollagret och kolinlagringen. **SBHSS förespråkar lokalt anpassade skogsbruksmetoder för att optimera målen. Regionala skillnader måste beaktas i samtliga skogsrelaterade förslag på europeisk nivå.**
- I diskussionerna om EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 har mycket fokus ägnats återbeskogning och skydd av skogsmarker, vilket riskerar att skymma andra utvecklingsåtgärder som bidrar till ökad biologisk mångfald. **SBHSS uppmanar EU-kommissionen att anta ett perspektiv som erkänner de många och parallellt existerande värden som finns på landskapsnivå (ekologiska, ekonomiska och sociala).**
- **En balans måste uppnås i relationen mellan skog och klövdjur.** Viltbete orsakar svåra skogsskador med effekter på tillväxt, kvalitet, biodiversitet och kolinlagring. Klövdjuren är också en viktig resurs för jakt och naturupplevelser. En hållbar långsiktig balans mellan skogsproduktion och klövdjur är en utmaning för regionerna i Småland-Blekinge-Halland, liksom för många andra europeiska regioner. Inom Småland-Blekinge-Hallands regioner finns erfarenhet och goda exempel på samarbeten kring dessa frågor. Europeisk finansiering kan bidra till att utveckla metoder och sprida kunskap.

5. Att skapa långsiktiga och stabila marknadsincitament för en hållbar industri och näringsliv:

- 78 procent av skogen i Småland-Blekinge-Halland är privatägd. **Lönsamhet** är en förutsättning för att de 60 000 skogsägarna ska kunna sköta sina skogar på ett sätt som bidrar till att uppnå svenska och europeiska miljö- och klimatmål. Lönsamheten är beroende av produktion, skogsskötsel och förvaltningskostnader. Dålig lönsamhet minskar möjligheterna att bo och arbeta på landsbygden. Skogsbruket är sektorns basnäring, men entreprenörskap inom virkesförädling, ökat förädlingsvärde av skogsråvaran och turistnäring är också viktiga. Det finns potential att vidareutveckla både skogsbruket och annan näringsverksamhet. **SBHSS uppmanar EU att sänka kostnader genom att förenkla regelverk, minska administration, skapa tillgång till information och planeringsverktyg för småskaliga skogsägare. Det finns dessutom behov av kapital och finansieringsmöjligheter för forskning och innovation inom området.**
- För att ersätta kemikalier med fossilt ursprung bedriver företag i Småland-Blekinge-Halland sedan länge **en storskalig forskning för att utvinna kemiska produkter baserade på träråvara och dess**

restströmmar. För att stärka investeringar i innovativa lösningar och skala upp processer för aktörer, offentliga som privata, behövs både långsiktigt förutsägbara regelverk samt lättare tillgång till europeisk finansiering.

- Småland-Blekinge-Halland välkomnar EU-kommissionens initiativ om vägledning kring **utveckling av offentliga och privata ersättningssystem för skogliga ekosystemtjänster**. Ägare till små skogsföretag känner ett ansvar att sköta sina skogar på ett hållbart sätt, och det är därför viktigare att skapa incitament för ökat fokus på hållbarhet än att lagstifta fram det samma. Ersättningssystem för ekosystemtjänster, som kolinlagring, samt biologisk mångfald, skulle bredda skogsägares möjligheter till inkomst och skapa nya affärsmodeller. **Ersättningssystem behöver dock vidareutvecklas konceptuellt, och prövas med hänsyn till olika metoder för prissättning, regionala miljöer, försörjningskedjor och ägarstrukturer, innan det kan etableras i brett inom den europeiska skogsnäringen.**
- **Ett nytt certifieringssystem för naturnära skogsbruk bör innefatta en balansering av målen att ersätta fossila bränslen och material, lagring av koldioxid och biologisk mångfald.** EU:s riktlinjer för naturnära skogsbruk kan vara till nytta för den biologiska mångfalden och kolinlagring. Samtidigt kan det också leda till kostnadsökningar (exempelvis med avseende på föreslagna avverkningsmetoder) minskade inkomster och sämre skoglig tillväxt (exempelvis genom att uteslutande sträva efter naturlig förnygring). Det senare kommer därför att minska inlagringen av koldioxid.
- **SBHSS invänder mot EU:s definition av naturnära skogsbruk.** Arbete för att stärka biodiversiteten bör tillämpas på landskapsnivå. Förslaget till naturnära skogsbruk baseras på mycket små ytor eller enskilda träd. Insatser på större ytor (bestånd, brukningsenhet eller landskap) skulle öka möjligheterna att sköta skogsproduktionen, kolinlagringen och naturvården på ett rationellt och kostnadseffektivt sätt, samt minska behovet av ekonomiskt stöd. En ändrad tillämpning **bedöms generera mer effekt och vara genomförbart i linje med alla tre hållbarhetsdimensioner för alla europeiska regioner.**
- Inkomster från produkter som exempelvis frukt, bär, svamp och vilt, samt rekreations- och turistaktiviteter blir allt viktigare för utvecklingen av landsbygden och understryker skogarnas multifunktionella roll. **SBHSS anser att EU måste bidra till att öka skogssektorns profil i den europeiska landsbygdpolitiken.**